

Mycket kära släktingar

Det blåser! Ja det är inte bara stormen Helga som viner med kalla höstvindar utanför mitt fönster. Läget på många håll i vårt land och framför allt ute i Europa och stora världen är för tillfället allt mer stormigt och oroligt. Jag måste dessvärre erkänna att jag är mycket ängslig och rädd för hur och var det här skall sluta. Det stora genomgående problemet är att dagens människor verkar ha glömt bort att LYSSNA på och försöka förstå och respektera sina medmänniskor. Kylan sprider sig och man talar bara förbi varandra. Då är det skönt att kunna krypa in i stugvärmens och umgås i sin egna lilla krets med familj och vänner. Nu, under de kommande helgerna är det viktigare än någonsin att vi alla verkligen tar hand om varandra. Vi måste anstränga oss för att stänga ute allt elände vi har omkring oss och tänka på Julens budskap om kärlek och medmänsklighet.

Årets Julhälsning innehåller två små artiklar. Först och främst en sedan länge planerad, med anledning av Drottning Margareta Leijonhufvuds femhundra födelsedag. Våra fränder i Leijonhufvudska Släktförening kommer under 2016 att satsa stort på detta jubileum. Med all säkerhet kommer man att utge en biografi om Margareta och man planerar även att arrangera ett seminarium på detta ämne i vår. Mer om detta och inbjudan kommer längre fram. Den andra artikeln kom till lite spontant, när det nyligen uppdagades att Generalen Adam Ludvigs förgyllda hjälm återbördats till Riddarholmskyrkan. Uppenbarligen hade den stulits utan att någon märkt det. Det finns hopp om mänskligheten eftersom hjälmen nu anonymt lämnats tillbaka.

Ni har väl inte glömt bort att det snart är dags för Släktemöte igen. Tredje helgen i augusti 2017 planerar vi att resa till Linköping och Tjust. Det är hög tid för ett återbesök eftersom det faktiskt var år 1976 som vi gästade Småland med Vinäs, Casimirsborg, Västervik, Edshult, Eksjöhofgård, m fl.

Till slut hoppas vi nu att ni alla Lewenhauptar får möjlighet att njuta av en lång, skön och avkopplande julhelg. Släktrådet och er ordförande önskar samtliga familjemedlemmar en riktigt

God Jul & Ett Gott Nytt År

Släktrådet genom Johan Lewenhaupt

Drottning Margareta Leijonhufvud 500 år

Den 1 oktober 1516, alltså för 500 år sedan föddes Margareta Eriksdotter, som nummer fyra i en syskonskara på sex barn. Fadern: riddaren, riksrådet, marsken, ståthållaren m m Erik Abrahamsson som förde Leijonhufvud-skölden, var född på Brunsberg på Selaön. Som allmänt betrodd av Sturarna övergick han emellertid efter Sten Sture den yngres död, till kung Kristian II:s sida. Som "tack" för detta lät den danske kungen avrätta den nu endast 38 år gamle ädlingen vid Stockholms blodbad. Modern Ebba Eriksdotter (Vasa), var dotterns kommande make Gustav I:s halvsysling. Margaretas familj innehade bland andra godsens Ekeberg i Närke och Loholm, sedermera Gräfsnäs i Västergötland. Här i den gamla borgen Lo, föddes och växte Margareta upp med fem syskon: Abraham (anfader för friherrliga ätten Leijonhufvud), Sten (anfader för grevliga ätten Leijonhufvud-Lewenhaupt), Märta ("Kung Märta" gift med Svante Sture), Brita (gift med Gustaf Stenbock) och Anna (gift med Axel Bielke). Familjen huserade tidvis även på Ekeberg och Örebro Slott.

Margareta var en liten och gracil varelse, bara 155 cm lång och enligt utsago var "Margaretas ansikte utmärkt skönt, fast något magert och blekt, håret långt och ljust, ögonen blå och milda men allvarliga, näsan hög och välbildad, munnen liten och fin hakan kliven. Godhet och förstånd, mildhet och majestät visade sig i hennes blick, tal och hela väsen, och vem som helst, som såg den sköna fröken Margareta kände den varmaste tillgivenhet för henne. Dessutom var hon en i husliga värv synnerligen väluppfostrad och duglig kvinna."

När Gustav I:s, 1496-1560 första hustru Katarina av Sachsen-Lauenburg, 1513-1535, dog dröjde det inte innan han började leta efter en ny hustru, men den här gången ville han inte ha någon prinsessa utan en adelsdam. Ingen ung adelsdams föräldrar kunde gärna eller ville förresten säga nej till en sådan friare.

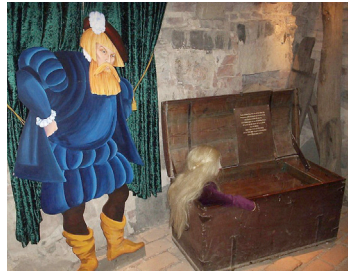
Hur och när hans blickar först riktades på den vackra, kloka och sympatiska Margareta är icke med visshet känt, men någon gång på sommaren 1536 hade han fått hennes moders medgivande.

Margaretas hjärta var emellertid inte ledigt utan det tillhörde, den framlidne riksföreståndarens son, unge riddaren Svante Sture 1517-1567, som så småningom skulle få hålla till godo med Margaretas lillasyster Märta. När den kunglige friaren infann sig på Loholm, ska den blyga jungfrun ha sprungit bort till en gammal sal och gömt sig i en kista som stod där. Hon blev emellertid snart återfunnen och förd inför den höge och mäktige. Och så blev hon förlovad med Svea rikets konung.

Samma historia med sägnen om gömstället i kistan florerar i Ekebergs-trakten. Därvid är att märka att enligt denna version Margareta av sin moder instängts i kistan för att tvingas underkasta sig hennes vilja beträffande giftermålet.

Inbjudningsbrev till bröllopet utskickades till släktingar, vänner och förnåma herrskap. Åtminstone ett finns i behåll.

Det är ställt till slotsloven på Läckö slott, Lars Kafle: *"Hälsning med Gud, min käre Lars Kafle, att du ville omaka dig och komma till vårt bröllop med jungfru Margareta Eriksdotter nästa söndag efter Michaelis, att göra dej glad med oss och flera av våra vänner. Vi vilja med dem dela, vad Gud förlänat."*

Bröllopet firades på Uppsala slott den 1 oktober 1536 på Margaretas 20-årsdag och vid årsdagen av drottning Katarinas

jordfästning. Det varade i flera dagar, och där sparades inte på ståt och förplägnad. Årkebiskopen Laurentius Petri, som även vigte kungen vid hans första äktenskap, förrättade akten och sjöng brudmässan. Om kungen berättas det, att han gjorde sig mycket lustig med sina gäster även tälde ett fritt skämt. I samband med bröllopet ägde drottningens kröning rum under högtidliga former.

Drottningen födde sin make tio barn under 13 års tid, först kom sonen Johan III 1537-1592, Katarina 1539-1610, Cecilia 1540-1627, Magnus 1542-1595, Gustav (Karl) 1543-1546, Sten 1544-1544, Anna Maria 1545-1610, Sofia 1547-1611, Elisabet 1549-1597, Karl IX 1550-1611.

Margaretas inverkan på kungen var mycket fördelaktigt, och hon bidrog i hög grad till att göra hans sinne mera mildt och människovänligt och hans regering mera faderlig. Hennes mildhet och godhet stillade hans vrede och bevarade honom från mångt skadligt lynnesutbrott, liksom hennes blida och lugna väsen skänkte kungen ro och tröst, när han var uppspliten av regeringsarbetet eller retad över det ofta framträdande motståndet mot hans åtgärder. På det sättet kom den goda drottningen att i hög grad omskapa kungen från en barsk och hård herre till en mera mild och fridsam.

Sommaren 1551 vistades hon på Gripsholms slott där hon under en båtfärd hastigt blev sjuk, och måste därför fort föras till det närbelägna Tynnelsö, där hon dog den 26 augusti, 35 år och 7 månader gammal. "Då miste solen sitt sken" skriver krönikören Per Brahe lakoniskt om hennes frånfalle. Brodern Sten Eriksson formulerar systemens minne med orden: "Av allsmäktig Gud med allgod lycksalighet begåvad; både rika och fattiga det bekände." Dessa omdömen har starkt påverkat en senare eftervärld, som tecknat en ljus bild av såväl drottning Margareta som relationen mellan makarna.

Enligt Aegidius Girs krönika tackade hon på dödsbädden maken för sin ställning som drottning, bad om ursäkt för att hon inte visat sig värdig positionen och bad sina barn att hålla sams. En solförmörkelse ska ha inträffat då hon uppgav andan. Det är inte känt om detta var bokstavligt menat eller inte. Enligt hennes testamente gavs donationer till domkyrkor, skolor och hospital för de fattiga. Hon begravdes i Uppsala domkyrka 1560. Genom sina döttrars giftermål blev hon stammoder till samtliga kungahus som regerade i Europa vid början av 1900-talet.

Margareta är även stammoder till alla nu levande Lewenhauptar.

Johan, HMg

Pykande het nyhet

Helt nyligen inlämnades på Statens Fastighetsverks huvudkontor en dammsugarkartong adresserad till fastighetschefen för Riddarholmen. I kartongen låg en förgylld hjälm av äldre modell och ett anonymt brev, där någon spekulerar i om hjälmen inte skulle kunna tänkas komma från ett av gravkoren i Riddarholmskyrkan.

Efter några sonderingar konstaterades att den tillhör det västra Lewenhauptska gravkoret, tillsammans med de stridshandskar som skapades inför general Adam Ludvig Lewenhaupts begravning i Riddarholmskyrkan, den 29 maj 1722. I *Svenska Kyrkor* (Martin Olsson) finns hjälmen på bild, men sedan en längre tid har den saknats.

Ingen, vare sig Cai Zetterström, som konserverade stridshandskarna på 1990-talet, eller nuvarande eller tidigare slottsarkitekt som verkat i kyrkan sedan 1967, kan påminna sig denna förlust. Stölden verkar alltså ha skett för länge sedan, åtminstone före 1967 och det finns inga noteringar därom. Nu är i alla fall hjälmen, tillsammans med handska åter på sin plats, innanför korets låsta grind.

Historien inbjuder i brist på vetenskap förstås till spekulationer. Ifall någon kan bidra till att kasta ytterligare ljus över denna historia är vi naturligtvis intresserade. För övrigt får vi väl hålla våra vakande ögon på kyrkans fina inventarier...

Stort tack till slottsarkitekt Calle Althoff, för information och bilder.

Johan, Hmg

Ett stort tack!

till Johan Björkdahl för fotot från 2014 års släktemöte som bifogades i förra årets julbrev. Vi beklagar att information föll bort.

Släktrådets kontaktuppgifter

Ordförande: Johan (Hmg) – johan@lewenhaupt.com Sekreterare: Ann (4:e) – a.lewenhaupt@telia.com Kassör: Susanne (Hmg) – susanne@happyreklam.se
Ledamöter: Charlotte (Hmg) – charlotte.lewenhaupt@hotmail.com, Claes, Hmg – claes@lewenhaupt.com, Carl-Gustaf (1:a) – carl-gustaf@lewenhaupt.com, Ewa (2:a) – ewa@lewenhaupt.se och Johan (3:e) – johan@lewenhaupt.net